

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์และศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่มีต่อเป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในอนาคต โดยมีการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีตำแหน่งบริหารกับอาจารย์ที่ไม่มีตำแหน่งบริหาร และเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์กับศิษย์เก่าที่มีต่อเป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อนำเสนอเป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในอนาคต

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้มี 2 กลุ่ม คือ อาจารย์ของมหาวิทยาลัยที่ปฏิบัติงานสอนอยู่ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในภาคต้นปีการศึกษา 2532 และศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ปฏิบัติงานอยู่นอกมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การสุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาจากประชากรดังกล่าวข้างต้น โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

อาจารย์ ได้แก่อาจารย์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ปฏิบัติงานสอนอยู่ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในภาคต้นปีการศึกษา 2532 จำนวน 625 คน โดยสุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 รวมจำนวน 310 คน และผู้ตอบแบบสอบถามคืนมาจำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 72.58 ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปให้อาจารย์และได้รับกลับคืน

คณะ สำนัก สถาบัน	แบบสอบถามที่ส่งไป	แบบสอบถามที่ได้รับคืน	คิดเป็นร้อยละ
นิติศาสตร์	25	17	68.00
พาณิชยศาสตร์และการบัญชี	45	35	77.78
รัฐศาสตร์	20	16	80.00
เศรษฐศาสตร์	35	26	72.28
สังคมสงเคราะห์ศาสตร์	20	14	70.00
ศิลปศาสตร์	80	57	71.25
วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน	15	11	73.33
สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา	15	12	80.00
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	30	27	90.00
สถาบันภาษา	20	7	35.00
สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร	5	3	60.00
รวม	310	225	72.58

ศิษย์เก่า ได้แก่ ศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ทำงานอยู่ในหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ โดยสุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 40 รวมจำนวน 765 คน และมีผู้ตอบแบบสอบถามคืนมาจำนวน 524 คน คิดเป็นร้อยละ 68.5 ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปให้ศิษย์เก่าและได้รับกลับคืน

หน่วยงาน	จำนวนประชากร	แบบสอบถามที่ส่งไป	แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน	คิดเป็นร้อยละ
กระทรวงยุติธรรม				
ข้าราชการระดับผู้พิพากษา				
หัวหน้าศาลชั้นไป	510	200	121	60.5
หน่วยงานธุรกิจ				
ศิษย์เก่า MBA รุ่นที่ 1-3	205	80	69	86.25
กรมการปกครอง				
ข้าราชการระดับ 7 ขึ้นไป	527	210	107	50.95
ธนาคารแห่งประเทศไทย				
พนักงานหมวดบริหาร	168	65	61	93.38
กรมประชาสัมพันธ์				
ข้าราชการระดับ 7 ขึ้นไป	118	45	39	86.66
กรมแรงงาน				
ข้าราชการระดับ 7 ขึ้นไป	69	25	21	84.00
สมาคมศิษย์เก่าทุกสมาคมและเตรียม ม.ธ.ก. ทุกรุ่น				
กรรมการของสมาคม	350	140	106	75.71
รวม	1,947	765	524	68.5

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ 3 แบบด้วยกัน คือ

1. การศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยได้รวบรวมและศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา พัฒนาการของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในแผนพัฒนาระยะต่าง ๆ ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง สภาพปัจจุบัน ทิศทางและแนวโน้มของการพัฒนามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในอนาคต
2. การสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เพื่อระดมความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในปัจจุบัน และความคาดหวังที่มีต่อมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในอนาคต โดยเนื้อหาครอบคลุม เรื่องสถานภาพและบทบาทของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ตามความคาดหวังภารกิจด้านการผลิตบัณฑิต ลักษณะบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การบริหาร ตลอดจนทิศทางการพัฒนาและการขยายตัวของมหาวิทยาลัยในอนาคต ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการ "สัมภาษณ์แบบเปิด" ไม่กำหนดโครงสร้างของคำถามแน่นอน เน้นการระดมสมอง ระดมความคิดเห็นและช่วยสร้างความคิดรวบยอด (conceptualization) ผู้วิจัยจะใช้เวลาสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านละประมาณ 1-2 ชั่วโมง มีการใช้แถบบันทึกเสียงอัดเสียงไว้แล้วถอดข้อความ เรียบเรียงสรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ไว้ในภาคผนวก ข.
3. แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยมีลำดับชั้นในการดำเนินงานดังต่อไปนี้
  - 3.1 ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร บทความ ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทิศทาง และแนวโน้มของเป้าประสงค์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในอนาคต
  - 3.2 ผู้วิจัยได้รวบรวมประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาสรุปรวบรวมกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวมาแล้ว พิจารณาจุดเน้นแล้วนำมาประมวลเข้าด้วยกันเพื่อสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scales) ของลิเคอร์ต (Likert) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นพิจารณาปรับปรุงแก้ไขร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา การใช้ภาษาเพื่อสื่อความเข้าใจ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ ในมหาวิทยาลัยจำนวน 5 คน ตรวจสอบให้ ผู้ทรงคุณวุฒิคือ

1. ศาสตราจารย์เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ กุปรัตน์ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ กรรมการสภามหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. รองศาสตราจารย์ ดร.วรากรณ์ สามโกเศศ ผู้อำนวยการสำนักเสริมศึกษาและบริการสังคม
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
5. รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ จันทรวงศ์ อธิการบดีฝ่ายวิชาการ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

3.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาและข้อเสนอแนะแล้วมาพิจารณาแก้ไข ข้อกระทงต่าง ๆ ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา จนได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบตรวจคำตอบ (Check List) โดยมีข้อความเกี่ยวกับสถานที่ทำงานปัจจุบัน เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน วุฒิ การศึกษาสูงสุด ตำแหน่งทางวิชาการ ตำแหน่งทางบริหาร และสาขาวิชาที่ใ้ปริญญาศึกษาสูงสุด

ตอนที่ 2 เป็นข้อความเกี่ยวกับเป้าประสงค์ (Goals) ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใน 10 ปีข้างหน้า มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีทางเลือก 5 ระดับ โดยกำหนดค่าน้ำหนักความสำคัญแต่ละระดับดังนี้

- 5 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความมากที่สุด
- 4 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความมาก
- 3 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความพอสมควร หรือ ปานกลาง
- 2 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความน้อย
- 1 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความน้อยที่สุด หรือ ไม่เห็นด้วยเลย

แบบสอบถามในตอนที่ 2 มีจำนวนทั้งหมด 115 ข้อ นอกจากนี้มีคำถามแบบเปิดอีก 6 ข้อ เพื่อผู้ตอบอาจจะเสริมย้ำข้อคิดเห็นต่าง ๆ ได้อีก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ของกองแผนงาน สำนักหอสมุด และหน่วยงานต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิโดยพิจารณาพื้นฐานการศึกษาให้กระจายสาขาวิชาและผลงานของท่านที่ได้อุทิศให้กับการอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 11 คน ดังนี้

<u>ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ</u>	<u>ตำแหน่งปัจจุบัน</u>	<u>ประสบการณ์สำคัญในอดีต</u>
1. คร.เกษม ศิริสัมพันธ์	สมาชิกพรรคกิจสังคม	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กรรมการสภามหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์
2. ศาสตราจารย์นิคม จันทรวีฑูร	ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี ค้ำนแรงงาน	อธิบดีกรมแรงงาน
3. คุณบุญชู โรจนเสถียร	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครสวรรค์	รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง กรรมการสภามหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์
4. ศาสตราจารย์ คร.พนัส สิมะเสถียร	ปลัดกระทรวงการคลัง	นายกสมาคมศิษย์เก่า มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

<u>ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ</u>	<u>ตำแหน่งปัจจุบัน</u>	<u>ประสบการณ์สำคัญในอดีต</u>
5. คุณมานิจ สุขสมจิตร	กรรมการสภามหาวิทยาลัย เช่นเดียวกับปัจจุบัน ธรรมศาสตร์ ที่ปรึกษาของบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ	
6. ศาสตราจารย์ระพี สาคริก	นักวิชาการ	อธิการบดีมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ กรรมการทบวงมหาวิทยาลัย
7. คุณศรีสว่าง พัววงศ์แพทย์	กรรมการประจำคณะ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ประธานมูลนิธิเด็ก	กรรมการประจำสำนักบัณฑิต อาสาสมัคร
8. ศาสตราจารย์ ดร.สง่า สรรพศรี	ปลัดกระทรวงศึกษา ศาสตร์และเทคโนโลยี	กรรมการสภามหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์
9. ศาสตราจารย์ ไสว สุทธิพิทักษ์	อธิการบดีมหาวิทยาลัย ธุรกิจบัณฑิต	เช่นเดียวกับปัจจุบัน
10. ศาสตราจารย์ อัมมาร์ สยามวาลา	ผู้อำนวยการฝ่ายวิจัย เกษตรและการพัฒนา ชนบท สถาบันวิจัยเพื่อ การพัฒนาประเทศไทย	อาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
11. ศาสตราจารย์ ดร.อคุลย์ วิเชียรเจริญ	นายกสภามหาวิทยาลัย ศิลปากร	เลขาธิการ รองอธิการบดี คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร

การสัมภาษณ์ใช้เวลาทำนละประมาณ 1-2 ชั่วโมง และได้บันทึกเสียงไว้แล้วนำมาถอดและสรุปความเพื่อลงพิมพ์ในภาคผนวก ข.

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2532 จนถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2532 ดังนี้

3.1 อาจารย์ ผู้วิจัยได้ทำบันทึกนำส่งพร้อมแบบสอบถาม ถึงอาจารย์แต่ละท่าน เป็นรายบุคคล โดยส่งผ่านไปทางสำนักงานเลขาธิการคณะฯ และขอให้อาจารย์ส่งแบบสอบถามคืน โดยผ่านสำนักงานเลขาธิการคณะฯ หรือส่งกลับคืนโดยตรงที่ผู้วิจัย

3.2 ศิษย์เก่า ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ของการสื่อสารแห่งประเทศไทย อธิการบดีได้ลงนามในบันทึกนำส่งแบบสอบถามถึงศิษย์เก่าแต่ละท่านให้เป็นรายบุคคล และเจ้าหน้าที่ของถึงบุคคลตามสถานที่ทำงานหรือที่อยู่ที่บ้านท่านโดยตรง โดยได้ติดแสตมป์และเจ้าหน้าที่ของถึงผู้วิจัยไว้ด้านหลังของแบบสอบถาม เพื่อสะดวกในการให้ผู้ตอบส่งแบบสอบถามกลับคืนมายังผู้วิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลวิเคราะห์และนำเสนอ ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากเอกสารและการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และนำเสนอในรูปความเรียงผนวกไว้ในสาระสำคัญของบทที่ 4 และสรุปความในภาคผนวก ข.

2. ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้แยกวิเคราะห์ ดังนี้

2.1 ข้อมูลที่เป็นสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละของแต่ละข้อกระทง

2.2 ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับเป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในอนาคต ผู้วิจัยได้แยกวิเคราะห์ ดังนี้

2.2.1 วิเคราะห์ความคิดเห็นของอาจารย์และศิษย์เก่าในส่วนที่เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในแต่ละข้อกระทงแล้วนำมาจัดลำดับ (Rank) ตามค่าเฉลี่ย นอกจากนี้ ยังเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ที่ไม่เคย/ไม่ได้ดำรงตำแหน่งบริหาร กับอาจารย์ที่เคย/กำลังดำรงตำแหน่งบริหาร และระหว่างอาจารย์กับศิษย์เก่า โดยใช้ค่าสถิติ ที-เทสต์ (t-test)

2.2.2 วิเคราะห์ความคิดเห็นจากคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended) โดยการสรุปใจความแล้วนำมาแจกแจงความถี่เพื่อเสริมการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละด้าน

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ และการทดสอบทางสถิติดังกล่าวจะใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences)